

Valašský betlém se stigmatem tragédie

ských domácnostech, odkud během 19. století pronikla do širších lidových vrstev.

Ve valašských chaloupkách byly nejoblíbenější betlémy dřevěné, papírové nebo lepenkové. Stávaly tu od Štědrého dne až po Hromnice (2. února) a bývaly většinou přizpůsobeny místním re-

alíím – darovníci byli často oděni ve valašských krojích a součástí scény bývaly i výjevy ze života na salaši.

Valašský betlém se nachází také ve sbírkách vsetínského muzea. Je vyřezán ze smrkového a modřínového dřeva povrchově upraveného opálením a drásá-

ním; figurky ze dřeva lipového a jasanového jsou zdobeny vypalováním.

Přestože bývají betlémy spojovány s radostí z narození Spasitele, nese ten muzejní stigma vánoční tragédie... Jeho ani ne třicetiletý autor Petr Orság Kadera z Nového Hrozenkova, poté co ještě v předvečer Štědrého dne roku 1947 dokončoval několik betlémů, zahynul pod koly vlaku. Výtvarník prof. K. Langer, podle jehož návrhů talentovaný mladík dřevorezby zhotovoval, o něm napsal, že „svou prací dal dětem i dospělým sta betlémů, andělů a tisíce jiných figurek, které budou ještě dlouho rozzařovat nesčetné dětské oči.“

Své oči si můžete nechat rozzářit i Vy při zhlédnutí nejen tohoto, ale i dalších dřevěných betlémů od různých valašských rezbářů, a to na výstavě „Ze dřeva zrozené“, která začne vernisáží o první adventní neděli 1. prosince v 15 hodin ve vsetínském zámku. *Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, MRV, Vsetín*
Valašský betlém Petra Orsága (Foto: M. Ošťádal)

Se stále více se zkracujícími dny se pozvolna krátí i doba zbývající do Vánoc. Blížící se svátky nám připomínají i nejrozmanitější vánoční symboly objevující se v regálech obchodů často už od září.

Výsadním symbolem Vánoc bývaly na venkově až do počátku 20. století betlémy neboli jesličky, jimiž se svátky narození Krista uctívaly.

Ty nejstarší pocházejí z církevního prostředí středověké Itálie. Zprvu bývaly malované na způsob deskových obrazů. Časem byly betlémy i vyřezávány ze dřeva v téměř životní velikosti a stávaly v kostelech. V 16. století se rozšířily za Alpy a dostaly se i do šlechtických a měšťanských domácností. Když Josef II. koncem 18. století zakázal vystavovat betlémy v kostelech, vzrostla obliba miniaturizovaných jesliček v měšťanských a sel-

